

Utveckla tjänstesektorn är en överlevnadsfråga

Dagens Industri den 24 januari 2006

Enligt näringsminister Thomas Östros ska 2006 bli tjänstenäringens år. Man spår fortsatt hög tillväxt och minst 100 000 nya jobb inom två år.

Alltför mycket talar dock mot regeringens prognoser. Sedan 1994 har tillväxten i snitt legat runt 3 procent; inte sedan 1960-talet har vi sett så stark tillväxt. Ändå är antalet sysselsatta nu 6 procent lägre än 1990, och antalet arbetade timmar per arbetsför har bara stigit med någon procent.

Häri ligger det allvarligaste strukturfelet i svensk ekonomi. En tolvårig period av hög tillväxt skapade i stort sett inga jobb!

Vår tillväxt har kommit på områden där det inte behövs fler människor. Sedan 1994 handlar det i allt väsentligt om tillväxt i industrin.

1994–2004 växte tillverkningsindustrin med 87 procent, medan den privata tjänstesektorn bara växte med 35 procent. Sverige lyckades paradoxalt nog hålla sysselsättningen i industrin oförändrad, samtidigt som den sedan 1995 har sjunkit med cirka 15 procent i Kina – dit västvärldens industrijobb sägs flytta! I dag presenterar jag studien ”Tillväxten och sysselsättningen i 1990-talskrisens kölvatten”, gjord tillsammans med Steven J Davis vid University of Chicago inom ramen för ett SNS-projekt (NBER).

Vi visar att det i Sverige långsiktigt helt saknas positivt samband mellan tillväxt och sysselsättning, medan 1 procents tillväxt höjer sysselsättningen med 0,25 procent i Danmark, 0,5 procent i USA och 0,6 procent i Spanien.

Med danskt samband, skulle en tillväxt på 4 procent ge oss drygt 40 000 jobb och med ett spanskt över 100 000 jobb!

I 25-årsperspektiv är Sverige det mest utpräglade fallet av ”jobless growth” i hela industrivärlden.

I länder med starkt positivt samband mellan tillväxt och sysselsättning tenderar tjänsternas andel av sysselsättningen att vara högre.

I Australien, Nederländerna, Spanien och Kanada skapas riktiga jobb i tjänstesektorn, medan dessa uppgifter i Sverige antingen förblir ogjorda, utförs svart eller som obetalt egenarbete.

Regeringen säger sig nu satsa på skattesänkningar för småföretag och räknar med en snabb och omedelbar tillväxt i tjänstebranscherna.

Säkerligen kan kombinationen av lånedriven konsumtionsboom och en starkt expansiv finanspolitik ett valår leda till ett konjunkturellt uppsving i sysselsättningen, men regeringen underskattar grovt de strukturella problem som hämmar utvecklingen av en stark tjänstesektor i Sverige. Förutsättningarna för branscher med potential att öka sysselsättningen är helt enkelt för dåliga.

Vi måste sänka de skatter som hämmar efterfrågan på hushållsnära tjänster och gör att seriösa företag konkurreras ut av den svarta sektorn eller kunderna, som i stället gör jobbet själva.

Viktigt blir också att anpassa Arbetsmarknadens regelsystem och lönebildningssystemet så att även för välfärden livsviktiga tjänstebranscher kan blomstra.

Likaså behöver den offentliga sektorn konkurrensutsättas så att nya företag kan växa fram inom hälso- och sjukvård, utbildning och äldreomsorg.

Detta är särskilt angeläget i en tid då Sverige inte längre kan räkna med nya jobb via tillväxt i industrin. Trots en rekordhög tillväxt uppstår bevisligen inte jobben där.

Magnus Henrekson